

Svět – život – duch

První, s čím se narozené dítě setkává a o čem si začíná vytvářet jakous takous zkušenost, je svět, do něhož se narodilo. Není to svět, jak mu rozumí dospělý člověk, a už vůbec ne svět, jak jej vidí věda resp. jednotlivé dnešní vědy. Ale není to také jenom okolí, neboť to, co lidé (rodiče, lékaři a zdravotníci, další příbuzní a přátelé atd.) vidí jako nejbližší okolí či prostředí, do něhož se dítě narodilo, je už strukturováno a utvářeno *jejich* zkušenostmi, o kterých čerstvý nebo nedávný zrozenec nemá zprvu ani potuchy. Je proto jen přirozené, že novorozenec od první chvíle, kdy začíná kolem sebe něco rozeznávat, je spíše poután a přitahován tím, co se nějak pohybuje, než tím, co je relativně nehybné, zejména od té chvíle, kdy si začíná uvědomovat, že sám se může pohybovat a že některým svým pohybem může rozpohybovat a tedy nějak zasáhnout i něco jiného než sebe (např. chřastítka a jiné hračky v dosahu pohybující se ručky apod.). Když se dítě později naučí rozlišovat své vlastní pohyby (a akce) od pohybů věcí kolem sebe, má tendenci vše, co se pohybuje považovat za živé a schopné vlastních (aktivních) pohybů. Ještě později, když se naučí rozpoznávat tzv. pouhé předměty, které zůstávají tam, kam jsme je dali nebo hodili, má dítě tendenci vše, co se pohybuje, považovat za živé (a dokonce schopné vlastních akcí: dítě se uhodí a pak zahrozí stoličce: *tys mne uhodila!*). A když dostane dítě medvídka nebo panenku, připisuje jim vědomí – zkrátka podle sebe. Rozpoznávat tzv. pouhé předměty, pouhé věci jako něco jen marginálního, náležitího „okolnostem“ se dítě naučí relativně pozdě a pod silným vlivem dospělých. A ještě k tomu dochází teprve poměrně velmi pozdě a nejčastěji polovičatě. Představa či myšlenka něčeho zcela od ostatního světa odděleného, v sobě nehybného a přímo mrtvého byla kdysi v prvních dobách řecké filosofie jakýmsi výmyslem či vynálezem. (Krajním případem to byl *atomos* atomistů, ale i tahle myšlenka má své „historické“ kořeny.)

(Písek, 141026-1.)